

δραστηριότητες για ενεργούς θεατές

*Νάγια Μποέμη
συνεργασία:*

*Νίκος Γκόβας, Χριστίνα Κρίθαρη,
Κέλλυ Μπούσια, Αλίνα Σαπρανίδου*

Οι δραστηριότητες που ενδεικτικά προτείνονται παρακάτω είναι ειδικά επικεντρωμένες στις παραστάσεις *Διαφυγές από κάθε εξάρτηση* και *Μικρές σκηνές καθημερινής βίας*, χωρίς να σημαίνει ότι δεν μπορούν να αποτελέσουν αφορμή για άλλες δράσεις με διαφορετική θεματολογία. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να παραλλάξουν ή να εμπλουτίσουν τις δραστηριότητες. Επίσης μπορούν να επιλέξουν περισσότερα παιχνίδια και ασκήσεις ομαδικότητας, ευαισθητοποίησης, συνεργασίας, εμπιστοσύνης και επικοινωνίας από τη βιβλιογραφία που υπάρχει στο τέλος του βιβλίου.

Οι παρακάτω δραστηριότητες μπορούν να γίνουν πριν ή μετά την παρουσίαση του προγράμματος στο σχολείο, μπορούν εύκολα να εφαρμοστούν από τον εκπαιδευτικό ώστε όλοι - εκπαιδευτικοί και μαθητές - να μπορέσουν να εκφράσουν τις ιδέες τους μέσα από διαδραστικές ασκήσεις.

α) Παιχνίδια ενεργοποίησης, συνεργασίας και επικοινωνίας

Το παιχνίδι και οι ασκήσεις είναι απαραίτητα στο ξεκίνημα κάθε διαδικασίας θεατρικού μαθήματος, πρόβας ή παράστασης. Φέρνουν κέφι, ανεβάζουν την ενέργεια της ομάδας και μπορεί να αποτελέσουν σημαντικά εργαλεία παραγωγής ιδεών, να κινητοποιήσουν τη δημιουργική φαντασία ή να γίνουν αφετηρία για έναν αυτοσχεδιασμό. Επίσης βοηθούν στην προετοιμασία του σώματος και της φωνής, στη συγκέντρωση της προσοχής και στην ενεργοποίηση της φαντασίας, της μνήμης και των αισθήσεων.

Το κυνήγι της γάτας και του ποντικού!

Ένα μέλος της ομάδας είναι το ποντίκι και ένα άλλο η γάτα. Τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας πιάνονται χέρι-χέρι (αγκαζέ) σε τριάδες. Η γάτα κυνηγάει το ποντίκι και αν το πιάσει αλλάζουν οι ρόλοι τους. Το ποντίκι για να γλυτώσει από το κυνήγι της γάτας προσπαθεί να πιαστεί -κολλήσει πάνω σε μια από τις τριάδες που έχουν φτιάξει οι υπόλοιποι παίκτες. Μόλις πιαστεί σε κάποιον της τριάδας, προφανώς σε έναν από τους δύο εξωτερικούς, αυτός που είναι από την άλλη εξωτερική μεριά της τριάδας γίνεται τώρα ποντίκι, αποκολλείται και τρέχει να γλυτώσει από τη γάτα.

Σωτηρία στην αγκάλη σου!

Ένας «κυνηγός» κυνηγάει τους άλλους. Όποιον ακουμπά γίνεται εκείνος «κυνηγός». Ο μόνος τόπος όπου ένα «θήραμα» είναι ασφαλές είναι όταν βρίσκεται στην αγκαλιά ενός άλλου. Απαγορεύεται τα θηράματα να μένουν αγκαλιασμένα πάνω από 4 δευτερόλεπτα.

Παραλλαγή: Το «θήραμα» γλυτώνει από τον «κυνηγό» όταν είναι αγκαλιασμένο με κάποιον άλλον και δεν ακουμπάει στο έδαφος. Ο ένας από τους δυο αγκαλιασμένους δηλαδή, βρίσκεται στον αέρα!

Το μπαλόني ως προέκταση του σώματος

Ο εκπαιδευτικός πετάει στο χώρο κάποια μπαλόνια, όσα είναι απαραίτητα. Οι μαθητές πρέπει να τα διατηρήσουν τον αέρα, ακουμπώντας τα με οποιοδήποτε σημείο του σώματός τους, χέρια, γόνατο, κοιλιά, αγκώνας, σαν να είναι τα σώματά τους προέκταση των μπαλονιών. Οι μαθητές καλό είναι να νιώθουν τα σώματά τους σαν μπαλόνια, σαν να πετάνε μαζί με τα πραγματικά μπαλόνια.

Ενώνοντας τα σώματα

A) Χωρισμός σε ζευγάρια. Ο εκπαιδευτικός λέει τα μέλη του σώματος, τα οποία οι συμπαίκτες πρέπει να ενώσουν- κεφάλι με κεφάλι, πατούσα με πατούσα ή και διαφορετικά μέλη του σώματος – μάγουλο με ώμο, γόνατο με κοιλιά κλπ. Το παιχνίδι συνεχίζεται με αλλαγή συμπαίκτη, όταν ο εκπαιδευτικός πει «αλλαγή».

B) Ο εκπαιδευτικός δίνει εντολές όπως «Τρεις να ενώσουν τα κεφάλια τους», «Έξι να ενώσουν τις πλάτες τους».

Η άσκηση αυτή είναι επίσης κι ένας έξυπνος τρόπος να χωρίζονται οι συμμετέχοντες σε ζευγάρια ή ομάδες για επόμενη δραστηριότητα!

Τι μου αρέσει και τι όχι

Πιάνω και με τα δύο μου χέρια κάποιον από την ομάδα και του λέω τι μου αρέσει και τι απεχθάνομαι, με λόγια και με την έκφραση του προσώπου μου. Μπορεί να γίνει η άσκηση και σε κύκλο, οπότε κάθε μαθητής απευθύνεται σε όλους. Η άσκηση είναι κατάλληλη και για κλείσιμο.

Κίνηση στο χώρο

Η ομάδα κινείται στο χώρο σε διάφορους ρυθμούς: πολύ αργό - πιο γρήγορο - ακόμα πιο γρήγορο - πολύ γρήγορο κ.ο.κ. Τα επίπεδα κίνησης εναλλάσσονται με σκοπό να κατανοηθούν από την ομάδα και να ενισχυθεί η θεατρικότητά της. Περπατώντας λοιπόν φαντάζονται ότι βρίσκονται σε έναν χώρο (π.χ. μια πλατεία) και βάζουν έναν χαρακτήρα στο μυαλό τους (μία μαμά με το μωρό της, κάποιον που κάνει τζόκινγκ, έναν παππού που παίζει με το κομπολόι του, έναν κουστουμαρισμένο που μιλάει ακατάπαυστα στο κινητό κ.ά.). Καλό είναι να δοκιμαστούν χαρακτήρες από διάφορους κοινωνικούς χώρους.

Ζιπ- Ζαπ- Μπόινγκ

Η ομάδα στέκεται σε κύκλο, κάθε άτομο επικοινωνεί με τα άλλα χτυπώντας τις παλάμες του και χρησιμοποιώντας τους ήχους Ζιπ, Ζαπ και Μπόινγκ ως εξής: με το Ζιπ στέλνει ένα χτύπημα χεριών –επικοινωνεί- δεξιόστροφα, με το Ζαπ περνά το μήνυμα απέναντι και με το Μπόινγκ αλλάζει τη φορά της κατεύθυνσης.

Καθρέφτης

Καθρέφτης «αντικριστός»: Η ομάδα είναι σε ζεύγη, αντικριστά, σε μικρή απόσταση. Ο Α αρχίζει μια αργή κίνηση και ο Β ακολουθεί σαν να είναι ο καθρέφτης του. Οι κινήσεις του Α είναι αργές, ώστε να προλαβαίνει ο Β, και συνεχίζονται ομαλά η μία μετά την άλλη χωρίς να σταματούν για σκέψη ή σχόλια. Σε λίγο, με εντολή του εμπυκωτή, ο Β θα γίνει «οδηγός» και θα ακολουθεί ο Α. Κατόπιν θα αλλάζει ο «οδηγός» χωρίς καμία εντολή ή συνεννόηση. Σε προχωρημένες ομάδες η άσκηση γίνεται και με περισσότερα από δύο άτομα και οδηγείται σε μικρές «χορογραφίες». Εξέλιξη: Ο Α μπορεί να εκφράζει ένα συναίσθημα. Ο Β, σαν καθρέφτης του, προσπαθεί να το αναπαράγει, αναγνωρίζει, μαντέψει κ.λ.π. Πρόκειται για μια σημαντική άσκηση επικοινωνίας, παρατηρητικότητας, ρυθμού, συνενοχής. Οι παίκτες φτάνουν σε τέτοιο επίπεδο συνεργασίας ώστε να μην καταλαβαίνουν οι θεατές ποιος οδηγεί κάθε φορά. Δοκιμάστε την άσκηση με μουσική!

Κολομβιανή ύπνωση

Η άσκηση αυτή μοιάζει με τον καθρέφτη μόνο που το ζευγάρι δε χρειάζεται να αντιγράφει ο ένας τις κινήσεις του άλλου. Σε ζευγάρια ο Α είναι ο οδηγός και ο Β σαν υπνωτισμένος ακολουθεί με το βλέμμα του στην ίδια πάντα απόσταση, κάπου 15-20 εκατοστά, την παλάμη του Α. Ο Α καθώς κινείται αλλάζει τα επίπεδα της κίνησης, άνω-κάτω-μεσαίο και την ταχύτητα γρήγορα-αργά προσπαθώντας να μη συγκρουστεί με τα υπόλοιπα ζευγάρια. Κατόπιν οι ρόλοι

αλλάζουν. Δοκιμάζονται διάφορα σημεία ύπνωσης, π.χ. ώμος, φτέρνες κ.ά. Είναι μια άσκηση η οποία ενισχύει την όχι λεκτική επικοινωνία ανάμεσα στα μέλη της ομάδας.

Παίζοντας με τη θέση ισχύος-το Status

Οι άνθρωποι αλλάζουν ή προσαρμόζουν τη συμπεριφορά τους (συνειδητά ή ασυνειδητά) ανάλογα με το χώρο που βρίσκονται ή τον άνθρωπο που έχουν απέναντι τους. Το status δηλώνει τη θέση ισχύος που έχει κάποιος σε διαφορετικές κοινωνικές περιστάσεις. Μέσα από τα παιχνίδια status ανακαλύπτονται διαφορετικά κοινωνικά και προσωπικά status (π.χ. ο εκπαιδευτικός και ο μαθητής, ο διευθυντής και ο υπάλληλος, η δούκισσα και η καμαριέρα, ο αστυνόμος και ο διαδηλωτής κ.τ.λ.) καθώς και η ανατροπή τους. Τα παιχνίδια βοηθούν τόσο στην κατανόηση της σχέσης εικόνας και βιώματος (τι αισθάνομαι και πώς το σωματοποιώ) όσο και στην κατανόηση της σχέσης εικόνας και αντίληψης του θεατή (τι δείχνω και πώς το καταλαβαίνουν οι άλλοι).

A) Η τάξη χωρίζεται σε δύο ή τρεις υποομάδες. Δίνουμε τόσα χαρτάκια ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών της κάθε ομάδας, με αρίθμηση που ξεκινά από το 1. Αυτός που κρατά το 1 έχει τη χαμηλότερη θέση ισχύος και την υψηλότερη αυτός με τον μεγαλύτερο αριθμό. Χωρίς να πει κανείς τον αριθμό του, περπατάμε στο χώρο ανάλογα με τον αριθμό που μας έχει τύχει. Εκφράζουμε σωματικά-περπάτημα, βλέμμα, έκφραση προσώπου, ένταση του σώματος- το status. Κατόπιν ο εκπαιδευτικός ζητάει να βρουν όλοι τη θέση τους σχηματίζοντας μια γραμμή από το 1 μέχρι τον μεγαλύτερο αριθμό. Πριν αποκαλυφθεί το status μπορεί κάθε μαθητής να πει μια λέξη ή μια σύντομη φράση ανάλογα με το status του. Ακολουθεί συζήτηση για το πώς προσπάθησαν να εκφράσουν το status και τι αντιλήφθηκαν όσοι παρακολούθησαν.

B) Καρέκλες και Status: Τοποθετούμε 4 καρέκλες στο κέντρο της αίθουσας. Όποιος μαθητής επιθυμεί καλείται να τοποθετήσει τις καρέκλες με τέτοιο τρόπο ώστε να δηλωθούν σχέσεις εξουσίας, πχ μια καρέκλα μπορεί να τοποθετηθεί έτσι ώστε να δηλώνει «αδυναμία» σε σχέση με τις άλλες.

β) παίζοντας με τους χαρακτήρες

Από το παγκόσμιο στο τοπικό

Η δραστηριότητα βοηθά στην ενδυνάμωση της σκέψης των μαθητών σε ζητήματα που αφορούν τους εαυτούς τους, την κοινωνία όπου ζουν και τον κόσμο ευρύτερα.

Η τάξη χωρίζεται σε μικρές ομάδες των 3-4 ατόμων και κάθε ομάδα έχει 3 φύλλα χαρτιά στη διάθεσή της. Στο πρώτο χαρτί ο εκπαιδευτικός ζητά να γράψουν τι γνωρίζουν για ένα σημαντικό κοινωνικό θέμα, π.χ. τη μετανάστευση ή τις εξαρτήσεις, σε παγκόσμιο επίπεδο, στο δεύτερο πώς επηρεάζει το θέμα την τοπική κοινωνία και στο τρίτο πώς επηρεάζει τις ζωές τους. Όλα τα φύλλα τοποθετούνται στον τοίχο ώστε όλοι να έχουν πρόσβαση. Ακολουθεί συζήτηση για τα βασικά θέματα που έχουν θιχτεί και ποια ενδεχομένως έχουν παραλειφθεί.

Ιδεοθύελλα

Α) Όλοι λένε αυτό που τους έρχεται στο μυαλό, χωρίς σχόλια, με αφορμή ένα θέμα που υπάρχει στις παραστάσεις: π.χ. ρατσισμός, αποκλεισμός, προκατάληψη, στερεότυπα, μοναξιά, απαισιοδοξία, βία, αποτυχία, θυμός, ψευδαισθηση, ανασφάλεια, φυγή, εξάρτηση, δύναμη, περιθωριοποίηση, φιλία, οικογένεια, σχέσεις, συνήθεια κ.ά. Κάποιος αναλαμβάνει την καταγραφή όσων έχουν ειπωθεί στον πίνακα ή σε ένα μεγάλο χαρτί που μπορούν να το βλέπουν όλοι. Δεν σχολιάζουμε και δεν αποτρέπουμε καμία ιδέα.

Β) Ο εκπαιδευτικός δείχνει μια φωτογραφία και ζητάει από τους μαθητές να πουν ότι τους έρχεται στο μυαλό. Επίσης κάποιος αναλαμβάνει την καταγραφή όσων έχουν ειπωθεί στον πίνακα ή σε ένα μεγάλο χαρτί που μπορούν να το βλέπουν όλοι.

Γ) Μετά την παράσταση επανερχόμαστε στη λίστα που έχουμε καταγράψει. Η ομάδα μπορεί να συγκρίνει, να προτείνει νέες ιδέες, να ομαδοποιήσει, να συγχωνεύσει ή να αφαιρέσει για περαιτέρω επεξεργασία.

Η μηχανή του ρυθμού

Α) Ένας μαθητής ξεκινάει μια κίνηση με ήχο και ρυθμό, σαν να είναι εξάρτημα μιας σύνθετης μηχανής. Στη συνέχεια μπαίνει άλλος μαθητής προσθέτοντας τη δική του κίνηση και ήχο. Όταν η μηχανή έχει ολοκληρωθεί με τη συμμετοχή όλων των μαθητών και έχει συντονιστεί, ο εκπαιδευτικός ζητά από τον πρώτο μαθητή να επιταχύνει προοδευτικά τον ρυθμό μέχρι που η μηχανή τινάζεται και μετά να τον επιβραδύνει σιγά σιγά μέχρι να σταματήσει εντελώς.

Β) Η «μηχανή» ενός χαρακτήρα ή μιας κατάστασης από τις παραστάσεις. Μέσα από τους ήχους ή από λέξεις-κλειδιά και τις επαναλαμβανόμενες κινήσεις μπορούν να προσεγγιστούν τα συναισθήματα και οι προβληματισμοί των χαρακτήρων. Π.χ. μια μηχανή που δείχνει τις προσπάθειες της Χριστίνας να βρει λύση για να βοηθήσει το φίλο της το Νίκο να απεξαρτηθεί.

Η άδεια καρέκλα

Προτού οι μαθητές δουν τις παραστάσεις, τοποθετείτε μια άδεια καρέκλα στο χώρο της τάξης και ο εκπαιδευτικός κάνει μία δήλωση που σχετίζεται με τα θέματα που θίγονται στις παραστάσεις π.χ. ο Μουχτάρ είναι ο νέος σας συμμαθητής ή η Χριστίνα έχει μπλεξίματα με ναρκωτικά. Τα παιδιά πάνε κοντά ή μακριά στην καρέκλα ανάλογα με το πώς αισθάνονται ή τι άποψη έχουν σχετικά με αυτή τη δήλωση. Μετά την παράσταση επαναλαμβάνεται η ίδια τεχνική. Γίνεται η ίδια δήλωση ή μια παρεμφερής π.χ. ο Μουχτάρ δε μιλάει ελληνικά. Ακολουθεί συζήτηση με τα παιδιά σχετικά με τη στάση τους πριν και μετά την παράσταση.

Διαγώνιος

Α) Ορίζεται μια διαγώνια διαδρομή που πρέπει να διανυθεί. Όλοι μαζεύονται από την ίδια πλευρά και δύο δύο ξεκινούν να διανύσουν τη διαγώνια διαδρομή. Ο ένας έχει ως στόχο να φτάσει στην άλλη πλευρά ενώ ο άλλος να τον εμποδίσει με κάθε τρόπο, εκτός από τη χρήση

βίας. Αφού έχουν δοκιμάσει όλοι ο εκπαιδευτικός συζητά με τους μαθητές τα επιχειρήματα που επέλεξαν, τις στρατηγικές τους, πως ένιωσαν, γιατί δεν τα κατάφεραν, πόσο πειστήκαν από τα λεγόμενα του αντιπάλου τους κ.ά. Σημαντική άσκηση για την ανάπτυξη της λεκτικής επικοινωνίας και στρατηγικών προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος του καθενός.

Β) Επιλέγουμε χαρακτήρες από τις παραστάσεις, π.χ. η Χριστίνα και η φίλη της, όπου η Χριστίνα θέλει να συναντήσει το φίλο της Νίκο και η φίλη της την εμποδίζει ή η Γιάννα που θέλει να πάει στο διαμέρισμα των μεταναστών για να βοηθήσει τον Μουχτάρ στα μαθήματα και η μαμά της την εμποδίζει κ.ά.

Γλύπτης και γλυπτό

Α) Σε ζευγάρια ο Α είναι ο γλύπτης και ο Β αναλαμβάνει το ρόλο του γλυπτού. Κατά τη διάρκεια του «πλασίματος» του γλυπτού αποφεύγεται ο προφορικός λόγος και η διαδικασία εξελίσσεται μόνο με την αφή. Είναι σημαντικό το σώμα του γλυπτού να είναι χαλαρό και διαθέσιμο στις δοκιμές του γλύπτη. Στη συνέχεια όλοι οι γλύπτες παρατηρούν όλα τα γλυπτά από διάφορες οπτικές γωνίες. Τα ζευγάρια αλλάζουν ρόλους.

Β) Με αφορμή μία έννοια ή έναν ρόλο που σχετίζεται με την παράσταση ο Α αποδίδει στον Β μια σωματική στάση. Το γλυπτό θα πρέπει να αποδίδει την έννοια ή το ρόλο με τη στάση του σώματος, την έκφραση του προσώπου και το βλέμμα.

Ομαδική εικόνα: Σύνθεση γλυπτών

Ένας μαθητής αναλαμβάνει να πάρει μία ακίνητη στάση μέσα στο χώρο. Ακολουθεί ένας δεύτερος μαθητής που συμπληρώνει την εικόνα παίρνοντας μία ακίνητη στάση κοντά ή μακριά στον πρώτο, ακουμπώντας τον ή όχι. Στη συνέχεια ένας ένας οι μαθητές χωρίς να μιλάνε ή να

εξηγούνε παίρνουν θέση μέσα στην εικόνα. Η εικόνα μπορεί να ολοκληρωθεί με 4-5 άτομα ή και με τη συμμετοχή όλων των μαθητών. Όσοι δεν συμμετέχουν στην εικόνα συζητούν τη σύνθεση που προέκυψε, π.χ. ποιοι είναι, που είναι, τι σχέση έχουν μεταξύ τους, τι έχει συμβεί λίγο πριν ή λίγο μετά κτλ.. Με αυτόν τον τρόπο όλοι συνεισφέρουν στο χτίσιμο μιας ιστορίας χωρίς να ξέρουν τι αισθάνονται ή τι σκέπτονται οι χαρακτήρες. Δεν υπάρχει λόγος και σε ένα πρώτο επίπεδο ενδιαφέρει να ενεργοποιηθούν σωματικά ώστε να συμμετάσχουν και τα παιδιά που έχουν δυσκολία στο να εκτεθούν.

γ) Θέατρο εικόνων

Ακίνητες εικόνες

Α) Η ομάδα περπατά στο χώρο. Ο εκπαιδευτικός δίνει το σύνθημα «σταματώ» ή «παγώνω» και όλοι σταματούν. Στο αμέσως επόμενο σύνθημα «περπατώ» επανέρχονται στο αρχικό στάδιο κίνησης. Συνεχίζεται για μερικά λεπτά αυτή η εναλλαγή κίνησης και ακινησίας. Στο επόμενο στάδιο της άσκησης ο εκπαιδευτικός αγγίζει κάποια άτομα της ομάδας τα οποία όταν δώσει το σύνθημα παραμένουν ακινητοποιημένα (παγωμένα) στη θέση τους ενώ οι υπόλοιποι συγκεντρώνονται σε ένα σημείο του χώρου, κοιτούν τη διαμορφωμένη εικόνα από τα «παγωμένα» σώματα των άλλων και ανακοινώνουν τις σκέψεις για το περιεχόμενο της εικόνας που έχουν μπροστά τους (π.χ κάποιος ιππεύει, κάποιος σκάβει, κάποιος κάτι περιμένει κ.ο.κ). Επαναλαμβάνουμε μερικές φορές αυτή τη δραστηριότητα και καταλήγουμε να έχουμε μικρά σενάρια για τις ιστορίες των παγωμένων εικόνων.

Β) Χωρισμός σε υποομάδες των 5-6 μαθητών. Μία υποομάδα παίζει και οι υπόλοιπες παρακολουθούν. Κάθε μαθητής κάνει μία ακίνητη εικόνα ενός χαρακτήρα από τις παραστάσεις σε μία συγκεκριμένη στιγμή της δράσης. Ο εκπαιδευτικός αριθμεί την κάθε εικόνα-1, 2, 3, 4, 5. Αφού ολοκληρωθούν οι ακίνητες εικόνες, οι μαθητές περπατούν μέσα στο χώρο. Κάποια στιγμή ο εκπαιδευτικός λέει έναν αριθμό, και τότε οι μαθητές αμέσως κάνουν την ακίνητη εικόνα που αντιστοιχεί στον αριθμό. Στο τέλος της δραστηριότητας από κάθε υποομάδα, οι μαθητές λένε ποιον χαρακτήρα έκανε κάθε συμπαίκτης τους.

Γ) Οι μαθητές περπατούν όπως ένας χαρακτήρας από τις παραστάσεις σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Όποτε ο εκπαιδευτικός λέει «σταματώ» ή «παγώνω» όλοι σταματούν όπου βρίσκονται. Στη συνέχεια ένας ένας με τη σειρά λένε μία λέξη ή μια μικρή πρόταση ανάλογα με τη στάση τους και με το χαρακτήρα που έχουν επιλέξει.

Εικονογραφώντας το θέμα με το σώμα μου

Η διαδικασία αυτή αποσκοπεί στην προσωπική και συλλογική εξερεύνηση του θέματος, τη διεύθυνση στις προσωπικές ιστορίες που έχουμε πλάσει για το κοινωνικό μας περιβάλλον και τους εαυτούς μας και στην αποκάλυψη βαθύτερων προβληματισμών.

A) Ο εκπαιδευτικός επιλέγει μία έννοια που έχει σχέση με τις παραστάσεις π.χ. προκατάληψη, δικαιώματα, εξάρτηση, ναρκωτικά κ.ά. Όλοι οι μαθητές μπαίνουν σε κύκλο με την πλάτη προς τα έξω, ώστε να μην επηρεάζεται ο ένας από τον άλλο. Προσπαθούν να φανταστούν έναν τρόπο να αναπαραστήσουν αυτή την έννοια. Όποιος είναι έτοιμος κατευθύνεται διαδοχικά προς το κέντρο του κύκλου και εκφράζει σωματικά την έννοια, παραμένοντας ακίνητος. Δε χρειάζεται εξήγηση. Ως επόμενο στάδιο, παραμένοντας στην παγωμένη στάση, παρατηρεί ο καθένας τις εικόνες των συμμαθητών του.

B) Οι μαθητές επιστρέφουν στον κύκλο και παρουσιάζουν ακριβώς τις ίδιες εικόνες, αλλά αυτή τη φορά όλοι ταυτόχρονα. Παρουσιάζοντας όλοι μαζί τις εικόνες αποδίδεται μία πολυεπίπεδη οπτική της έννοιας, όχι μόνο ατομικά, όπως συνέβαινε πριν, αλλά και κοινωνικά, πως δηλαδή η συγκεκριμένη έννοια αντικατοπτρίζεται στη συγκεκριμένη κοινωνία.

Γ) Οι μαθητές, αφού παρατηρήσουν τις εικόνες των συμμαθητών τους, μετακινούνται και αναζητούν παρόμοιες αποδόσεις την έννοιας. Όσοι έχουν φτιάξει παρεμφερείς εικόνες με το σώμα τους συγκεντρώνονται και έτσι σχηματίζονται διάφορες ομαδικές εικόνες από υποομάδες. Κάθε υποομάδα παρουσιάζει την εικόνα και οι άλλες υποομάδες-κοινό καλούνται να ανακαλύψουν τι παρουσιάζεται.

Στην τεχνική αυτή οι λέξεις καταργούνται για να αναδειχθεί η δύναμη της επικοινωνίας μέσω της σωματικής έκφρασης. Την αρχική ατομική ερμηνεία της έννοιας ακολουθεί η ερμηνεία σε κοινωνικό επίπεδο, αφού οι μεμονωμένες εικόνες εμφανίζονται όλες μαζί στη σκηνή και παραμένουν εκεί «παγωμένες» να οριοθετούν τις σκέψεις. Τέλος η ομαδική-κοινωνική εικόνα της έννοιας αποκτά μια οργανική ταυτότητα καθώς οι ερμηνείες σχετίζονται, δεν είναι πλέον μια προσωπική ή μια μεμονωμένη κοινωνική έκφραση π.χ. η βία, αλλά η βία που συνδέεται άρρηκτα με την συνύπαρξη σε ένα κοινωνικό χώρο και τις συνέπειές της.

Εικονογραφώντας το θέμα με τα σώματα άλλων ανθρώπων

A) Ο εκπαιδευτικός ζητά από ένα μαθητή να φτιάξει μία εικόνα μίας έννοιας σχετικής με τις παραστάσεις χρησιμοποιώντας τα σώματα των συμμαθητών του. Ο μαθητής-γλύπτης προκειμένου να ολοκληρώσει το γλυπτό του μπορεί να πλάσει τα σώματα όπως στις ασκήσεις Καθρέφτης ή Γλύπτης και γλυπτό. Το μόνο εργαλείο που δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει είναι ο προφορικός λόγος. Όταν ο γλύπτης τελειώνει την παρέμβασή του, όποιος από τους μαθητές δε συμφωνεί με την ερμηνεία, σηκώνεται και αλλάζοντας λίγο ή πολύ τη σύνθεση προσθέτει τη δική του άποψη. Η διαδικασία συνεχίζεται ως το σημείο που το σύνολο της ομάδας συμφωνεί ότι η εικόνα ερμηνεύει την έννοια σε ικανοποιητικό βαθμό.

B) Δραστηριοποίηση: Ο εκπαιδευτικός αγγίζει αυτούς που συνθέτουν το γλυπτό σε τρεις φάσεις: Πρώτα αγγίζει τον ώμο των ατόμων που σχηματίζουν το γλυπτό διαδοχικά και ένας-ένας δραστηριοποιούνται (ζωντανεύουν) κάνοντας μια μικρή κίνηση που μας δίνει επιπλέον πληροφορίες για τον χαρακτήρα τους και τις διαθέσεις τους. Στο επόμενο άγγιγμα, μαζί με τη κίνηση, προστίθεται κάποια φράση ή λέξεις που εμπλουτίζουν τις πληροφορίες μας για το ποιο είναι και πού είναι, τι αισθάνονται κ.ά. Στο τελευταίο άγγιγμα μαθαίνουμε για τις μελλοντικές τους διαθέσεις.

Ακίνητες εικόνες με αφορμή μία φωτογραφία ή ένα κείμενο

Ο εκπαιδευτικός προμηθεύει κάποιες φωτογραφίες και οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και τις αναπαριστούν με ακρίβεια. Μπορεί να μπει και ένας τίτλος για τη κάθε φωτογραφία είτε από την ομάδα που την παρουσίασε είτε από τους υπόλοιπους μαθητές.

Μέσα στην τάξη διαβάζεται ένα δελτίο τύπου ή ένα ρεπορτάζ ή ένα κείμενο που έχει φέρει κάποιος μαθητής σχετικό με τον ρατσισμό προς τους μετανάστες ή τα ναρκωτικά και την απεξάρτηση. Ζητάμε να γίνουν ακίνητες εικόνες που να ανασυνθέτουν το

συμβάν από ομάδες. Στη συνέχεια μπορεί να ακολουθήσουν οι τεχνικές *Εικονογραφώντας το θέμα με το σώμα μου* ή *Εικονογραφώντας το θέμα με τα σώματα άλλων ανθρώπων*.

Δυναμικές εικόνες

Χωρισμός σε υποομάδες. Κάθε ομάδα καλείται να αποδώσει σωματικά αναγνωρίσιμες εικόνες κοινωνικού ρατσισμού, εξάρτησης από ναρκωτικά κ.ά. (μπορεί να επιλεχθεί μία έννοια από την καταγραφή της Ιδεοθύελλας). Μία μια ομάδα παρουσιάζει την εικόνα της. Όποιος θέλει από τις ομάδες που δεν συμμετέχουν στην εικόνα μπορεί να αλλάξει κάτι με μία κίνηση για να γίνουν τα πράγματα καλύτερα, να «διορθώσει» την εικόνα. Η παρέμβαση γίνεται χωρίς προφορικό λόγο, σαν να είναι γλύπτης ο κάθε μαθητής. Η δραστηριότητα συνεχίζεται μέχρι οι μαθητές που παρακολουθούν αποφασίσουν ότι η εικόνα δεν επιδέχεται άλλη αλλαγή και ότι εκφράζει κατά τον καλύτερο τρόπο το θέμα. Στη συνέχεια ο εκπαιδευτικός μετράει αργά μέχρι το 5 και η ομάδα του γλυπτού περνάει από την αρχική εικόνα στην καινούρια ή και αντίστροφα, από την καινούρια στην αρχική. Μετά ακολουθεί συζήτηση κατά πόσο η πρόταση είναι εφικτή. Αν κάτι δεν ικανοποιεί τους μαθητές, μέσω της ίδιας διαδικασίας καταθέτουν τις ιδέες τους, πάντα ως γλύπτες.

δ) Αυτοσχεδιασμοί πάνω στους χαρακτήρες των παραστάσεων

Οι τρεις χώροι

Ορίζουμε τρεις χώρους: ο χώρος της σκηνής, ο χώρος των θεατών και ένας ενδιάμεσος χώρος πίσω από το χώρο της σκηνής. Οι τρεις χώροι μπορούν να διαμορφωθούν συμβολικά με τη χρήση καρεκλών, θρανίων, πάγκων, μαξιλαριών και αντικειμένων που μπορούν να βρεθούν μέσα στην τάξη. Είναι σημαντικό οι χώροι να περιχαρακωθούν και να υπάρχει σαφής διαχωρισμός τάξης και συμβολικών χώρων.

A) Στο χώρο της σκηνής όποιος μαθητής επιθυμεί δημιουργεί μία ακίνητη εικόνα με αφορμή

την έννοια του ρατσισμού προς τους μετανάστες: μπορεί να είναι ένας μετανάστης που δουλεύει, που πλένει τζάμια αυτοκινήτων, που πουλάει μπανάνες ή κάποιος που χτυπάει έναν μετανάστη. Κάθε μαθητής στέκεται στο χώρο της σκηνής 5-10 δευτερόλεπτα. Δεν μπορούν να είναι στο χώρο της σκηνής παραπάνω από 2 μαθητές. Καθένας περιμένει να φύγει ο προηγούμενος για να μπει στη σκηνή. Αυτός που θα μπαίνει στη σκηνή μπορεί να δημιουργήσει μια εικόνα με αφορμή την εικόνα του συμμαθητή του που είναι ήδη πάνω στη σκηνή. Δηλαδή αν ένας μαθητής παρουσιάζει έναν μετανάστη που περιμένει να βγάλει την άδεια παραμονής του, ένας άλλος μαθητής μπορεί να κάνει έναν αστυνομικό ή έναν υπάλληλο που προσπαθεί να συνεννοηθεί μαζί του. Με την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχει δεύτερος μαθητής στη σκηνή.

Στον ενδιάμεσο χώρο όποιος μαθητής επιθυμεί δημιουργεί μία ακίνητη εικόνα που σχετίζεται με το ενδιάμεσο. Ως ενδιάμεσο ορίζεται το πριν μεταναστεύσει κάποιος στη χώρα του ή το ταξίδι του, ή ο υπάλληλος του γραφείου αλλοδαπών στο σπίτι του. Επίσης δεν επιτρέπονται παραπάνω από 2 μαθητές.

Οι δύο χώροι λειτουργούν παράλληλα, δηλαδή μπορούν να υπάρχουν μαθητές και στο χώρο της σκηνής και στον ενδιάμεσο. Όπως και μπορεί ο ίδιος μαθητής να περάσει από τον ενδιάμεσο χώρο στο χώρο της σκηνής ή αντίστροφα, χωρίς να πάει στο χώρο των θεατών. Σημασία έχει να μην μένουν άδειοι οι δύο χώροι.

Β) Όταν δεν υπάρχει άλλη πρόταση από τους μαθητές, επαναλαμβάνεται η διαδικασία με τις ίδιες εικόνες με την προσθήκη μίας μικρής φράσης. Οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν την εικόνα ενός συμμαθητή τους και να προσθέσουν τη δική τους φράση, που σημαίνει ότι μία εικόνα μπορεί να επαναληφθεί αρκετές φορές.

Γ) Ξεκινά η διαδικασία με τις ίδιες εικόνες και τις φράσεις και οι μαθητές που βρίσκονται στο χώρο της σκηνής μπορούν να εξελίξουν τις φράσεις σε διάλογο. Μπορούν να συμμετέχουν παραπάνω μαθητές και κάποιοι να λάβουν δράση στον ενδιάμεσο χώρο. Οι αρχικές ακίνητες εικόνες που δεν σχετίζονταν μεταξύ τους μπορούν να οδηγήσουν σε έναν αυτοσχεδιασμό, που ακούει προσεκτικά ο ένας τον άλλον και βοηθάει την εξέλιξη της ιστορίας.

Ακολουθεί συζήτηση με την ολοκλήρωση του αυτοσχεδιασμού.

Η ίδια τεχνική μπορεί να χρησιμοποιηθεί ώστε να δουλευτούν κι άλλες έννοιες.

Ανολοκλήρωτο υλικό

Ο εκπαιδευτικός φέρνει στους μαθητές ένα υλικό που δεν βρίσκεται σε πλήρη μορφή, όπως απόσπασμα από μία εφημερίδα π.χ. «*στις 26 Σεπτέμβρη προσήχθη στο Α.Τ. Νίκαιας, δόθηκε για κακοποίηση ανηλίκου, ο Μοχάμεντ Καμράν Ατίφ. Την Παρασκευή 9 Οκτώβρη κατέληξε νεκρός*», την αρχή μιας ιστορίας, μία αφίσα κτλ.. Οι μαθητές καλούνται να αντιλήσουν πληροφορίες από το υλικό και να κάνουν υποθέσεις ώστε να διερευνήσουν τα θέματα που ανακύπτουν. Με αυτόν τον τρόπο οι μαθητές αισθάνονται ότι οι ίδιοι δημιουργούν την ιστορία.

Ταξίδι στο χρόνο

Ζητάμε από την τάξη να χωριστούν σε τέσσερις ομάδες με τουλάχιστον 5 άτομα η καθεμία. Ο καθένας από τις ομάδες θα πρέπει να διαλέξει έναν από τους ρόλους που παρουσιάστηκαν στις παραστάσεις ή κάποιων από τους χαρακτήρες που δεν παρουσιάστηκαν αλλά επηρεάζουν την εξέλιξη της ιστορίας. Π.χ. από την παράσταση *Διαφυγές*, ο πατέρας της Χριστίνας, ο Νίκος, ένας θεραπευτής (και όχι ο γραμματέας) του Κέντρου Πρόληψης, από την παράσταση *Μικρές σκηνές καθημερινής βίας* ο πατέρας της Γιάννας, ο άντρας μετανάστης ή όποιον άλλο χαρακτήρα μπορούν αιτιολογημένα να βάλουν στους αυτοσχεδιασμούς. Σε κάθε ομάδα μπο-

ρούν να υπάρχουν διπλές ή τριπλές φορές ρόλοι, αλλά προσπαθούμε να υπάρχει μια ισορροπία και διαθεσιμότητα όλων των ρόλων.

Τι έγινε πριν από 6 μήνες: Ζητάμε από κάθε ομάδα να μας παρουσιάσει τρεις μικρούς αυτοσχεδιασμούς των 3 λεπτών. Η ομάδα επιλέγει μόνη της τη διανομή των ρόλων. Ζητάμε από τα παιδιά να φανταστούν τι μπορεί να έχει συμβεί 6 μήνες πριν από το συμβάν που παρουσιάστηκε στους χρόνους που έχουμε υποδείξει. Τονίζουμε πως ο στόχος των συγκεκριμένων αυτοσχεδιασμών είναι να δούμε ποιες αιτίες και δυναμικές σχέσεων συνέβαλαν ώστε να έχουμε την κατάληξη του έργου. Τουλάχιστον σ' έναν από τους αυτοσχεδιασμούς θα πρέπει να υπάρχει ο ρόλος της Χριστίνας ή της Γιάννας.

Τι θα μπορούσε να αλλάξει: Στις σκηνές του αυτοσχεδιασμού που συμμετέχει ο ρόλος της Χριστίνας ή της Γιάννας ζητάμε από τα παιδιά να το ξαναπαίξουν. Αυτή τη φορά όμως η ομάδα θα πρέπει να αυτοσχεδιάσει με στόχο, για την παράσταση *Διαφυγές*, η Χριστίνα μετά από έξι μήνες να μην φύγει από το σπίτι και, για την παράσταση *Μικρές σκηνές καθημερινής βίας*, η Γιάννα να πάρει θέση και να αντιδράσει στους γείτονες. Σημαντικό είναι να τονιστεί πως το μόνο που θα αλλάζει στη σκηνή θα είναι ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζει τα πράγματα η Χριστίνα ή η Γιάννα.

Σημείωση: Μας ενδιαφέρει η αλλαγή της στάσης του πρωταγωνιστή ως προς τη λήψη αποφάσεων, ώστε να μπορέσουν οι μαθητές να ταυτιστούν με αυτόν και να βρουν εφαρμογές στην δική τους καθημερινότητα.

Πώς φαντάζομαι τον ρόλο μετά από 10 χρόνια: (χρειάζονται χαρτιά Α4 και μολύβια). Κάθε μαθητής διαλέγει όποιο ρόλο θέλει και για 15 λεπτά μόνος του γράφει σ' ένα χαρτί πως τον φαντάζεται 10 χρόνια μετά, πως είναι, με ποιους είναι, που βρίσκεται και τι κάνει; Μόλις ολοκληρώσουν προτείνουμε να χωριστούν ανά ρόλους. Π.χ. όλοι όσοι επέλεξαν τη Χριστίνα, όλοι μαζί σε μια ομάδα και ούτω καθεξής για κάθε ρόλο. Αφού διαμορφωθούν οι ομάδες ζητάμε από την κάθε μια να σκημαθεί ταυτόχρονα στο χώρο. Τα μέλη της κάθε ομάδας, ατομικά και ταυτόχρονα δραματοποιεί βουβά αυτό που φαντάστηκε για τον ρόλο που έχει επιλέξει. Όσο μια ομάδα παίζει οι υπόλοιπες έχουν ρόλο παρατηρητή μέχρι να έρθει η σειρά τους. Κάθε ομάδα έχει στη διάθεσή της 4 λεπτά για να παίξει. Αφού έχουν παρουσιάσει όλες οι ομάδες ξανασυγκεντρώνονται κάθε μια χωριστά ώστε το κάθε μέλος μετά τον αυτοσχεδιασμό να μπορέσει να συζητήσει με την ομάδα του τι παρουσίασε. Μετά ορίζεται ένας εκπρόσωπος από κάθε ομάδα που παρουσιάζει στην ολομέλεια τι συζητήθηκε και ακολουθεί ομαδική συζήτηση.

Κλείσιμο αυτοσχεδιασμών-Ομαδική συζήτηση: Πώς ένοιωσε και τι σκέφτηκε καθένας μέσα από τους ρόλους που ενσάρκωσε; Το αποτέλεσμα σας αρέσει ή όχι σαν προοπτική του ρόλου σας; Θα επιθυμούσατε κάτι διαφορετικό για τον ρόλο; Αυτά που κάνει ο ρόλος που διαλέξατε τώρα συνδέονται μ' αυτές τις προοπτικές;

Ανακριτική καρτέλα

Ένας μαθητής αναλαμβάνει το ρόλο κάποιου χαρακτήρα από μία εικόνα ή έναν αυτοσχεδιασμό που έχει δημιουργηθεί. Ο εκπαιδευτικός βάζει στο κέντρο της τάξης μία καρτέλα, όπου κάθεται ο ανακρινόμενος χαρακτήρας. Οι υπόλοιποι μαθητές θέτουν ερωτήματα για τον ίδιο, τη ζωή του, τα συναισθήματα και τις σκέψεις τους. Ο μαθητής απαντά σε πρώτο πρόσωπο, ως ρόλος. Είναι βοηθητικό ο εκπαιδευτικός να εισάγει το χαρακτήρα στην τάξη και να στέκε-

ται πλάι του. Επίσης ενθαρρύνει όλους τους μαθητές να κάνουν ερωτήσεις. Μέσω αυτής της τεχνικής συγκεντρώνονται νέα στοιχεία, διερευνώνται σχέσεις και καταστάσεις και εμπλουτίζεται το περιβάλλον του χαρακτήρα.

Η επιλογή μου

Ο εκπαιδευτικός έχει προετοιμάσει 6 μεγάλα κομμάτια χαρτί, όπου γράφει με μεγάλα γράμματα τους 6 τρόπους με τους οποίους αντιδράμε όταν αντιμετωπίζουμε μια κατάσταση σύγκρουσης: «συγκρούομαι», «παραιτούμαι», «κόβω επικοινωνία», «διαπραγματεύομαι», «συμβιβάζομαι», «επιβάλλω». Στις παραστάσεις *Διαφυγές από κάθε εξάρτηση* και *Μικρές σκηνές καθημερινής βίας* υπάρχουν διάφορες συγκρούσεις π.χ. η Χριστίνα με τη μητέρα της και με τους φίλους της, η Γιάννα με τη μητέρα της και με τη φίλη της Ρία κ.ά. Επιλέξτε ένα χαρακτήρα και σταθείτε πάνω στο χαρτί που συμβολίζει την αντίδραση που έχει στην παράσταση. Όσοι βρίσκονται στο χαρτί που συμβολίζει π.χ. τον «συμβιβασμό» λένε (ένας-ένας) πώς νιώθουν αυτή τη στιγμή. Στη συνέχεια μιλούν όσοι στέκονται στο επόμενο χαρτί. Όταν έχουν μιλήσει όλοι, όποιος θέλει μπορεί να μετακινηθεί στο χαρτί που συμβολίζει την επιθυμητή αντίδραση, πώς πιθανόν ο χαρακτήρας να ήθελε να αντιδράσει. Επίσης λένε πώς νιώθουν αυτή τη στιγμή. Στη συνέχεια οι μαθητές χαλαρώνουν. Ο εκπαιδευτικός ζητάει από τους μαθητές να γράψουν σε ένα χαρτί, στο πάνω μέρος την πρώτη τους αντίδραση και τα συναισθήματα τους και στο κάτω μέρος την επιθυμητή αντίδραση και τα συναισθήματά τους. Στη συνέχεια τους ζητάει να φανταστούν τα βήματα που πρέπει να κάνουν μέχρι να φτάσουν στην επιθυμητή αντίδραση και να τα καταγράψουν.

Από την καταγραφή στη δοκιμή: Ο εκπαιδευτικός τοποθετεί δύο άδεια καθίσματα, όπου κάθονται δύο χαρακτήρες που βρίσκονται σε σύγκρουση. Όποιος μαθητής επιθυμεί, ως χαρακτήρας σε πρώτο πρόσωπο και σε χρόνο ενεστώτα εκφράζει τις σκέψεις και τα συναισθήματά του. Σε αυτό το στάδιο μπορούν να ακουστούν και γεγονότα ή καταστάσεις που οδήγησαν τους χαρακτήρες στην αρχική τους σύγκρουση. Το πιο σημαντικό όμως είναι να δοκιμάσουν αν τα βήματα που κατέγραψαν για να φτάσουν στην επιθυμητή τους αντίδραση μπορούν να πραγματωθούν, τι δυσκολίες αντιμετωπίζουν και πώς διαχειρίζονται τις καταστάσεις.

Συλλογικός ρόλος

Η τεχνική αυτή είναι προτιμότερο να έπεται της παράστασης. Μία ομάδα υποδύεται συλλογικά ένα ρόλο από την παράσταση. Προσοχή πρέπει να δοθεί από τον εκπαιδευτικό ώστε οι μαθητές να παραμένουν πιστοί στους χαρακτήρες της παράστασης. Κάθε μαθητής αυτοσχεδιάζοντας μπορεί να πάρει το λόγο, περιμένοντας να ολοκληρώσει ο προηγούμενος συμμαθητής του. Παροτρύνονται να μιλήσουν όλοι έχοντας υπόψη ότι δεν είναι αναγκαίο να υπάρχει συμφωνία στα λεγόμενά του καθενός. Έτσι διαμορφώνεται ένα είδος διάλογου ανάμεσα στα άτομα που συμμετέχουν στο συλλογικό ρόλο.

Ο διάδρομος της συνείδησης

Η ομάδα σχηματίζει δύο παράλληλες αντικριστές σειρές, αφήνοντας ένα διάδρομο απ' όπου θα περάσει ένας χαρακτήρας της παράστασης. Καθώς ο χαρακτήρας περπατάει τα παιδιά του λένε: α) σκέψεις και συναισθήματα που νομίζουν ότι ο χαρακτήρας έχει στο μυαλό του β) σκέψεις και συναισθήματα που έχουν τα παιδιά για το χαρακτήρα.

Αντιπαράθεση απόψεων (Debate)

A) Οι μαθητές χωρίζονται σε δύο ομάδες με αφορμή την παράσταση *Μικρές σκηνές καθημερινής βίας* και τους χαρακτήρες της Γιάννας (θετική και βοηθητική απέναντι στους μετανάστες) και της Ρίας (επιθετική και αδιάλλακτη). Η μία ομάδα θα έχει ρατσιστικές θέσεις και η άλλη όχι. Κάθε μαθητής θα μιλάει σε πρώτο πρόσωπο και σε χρόνο ενεστώτα. Αρχικά μιλάει ένας ένας, εναλλάξ από κάθε ομάδα. Ο εκπαιδευτικός δίνει γύρω στα 2-3 λεπτά στον καθένα για να εκφραστεί. Αφού εκφράσουν όλοι τις απόψεις τους, η διαδικασία συνεχίζεται με διάλογο.

B) Κάθε ομάδα έχει στη διάθεση της λίγο χρόνο για να προετοιμάσει τα επιχειρήματα και την τακτική της και να ορίσει έναν Εκπρόσωπο-Ομιλητή. Ο Εκπρόσωπος μπορεί να πει «Time out» προκειμένου να συμβουλευτεί την ομάδα του. Επίσης μπορεί να γίνει και αντικατάσταση του Εκπροσώπου.

Μέσα από τη συγκεκριμένη αντιπαράθεση θα διαφανούν οι επιπτώσεις των προκαταλήψεων όχι μόνο προς τα άτομα που αποτελούν στόχο τους αλλά και στους ίδιους τους φορείς των προκαταλήψεων. Ενώ στα παιδιά χωρίς προκαταλήψεις παρατηρείται έλλειψη δογματισμού, ευελιξία και ρεαλιστικές γενικεύσεις, στα παιδιά με προκαταλήψεις παρατηρείται δογματισμός, κατακερματισμός και υπερβολικές γενικεύσεις.

Είναι χρήσιμο να γίνεται καταγραφή όσων διατυπώνονται και ένας πίνακας με τις χαρακτηριστικές διαφορές των δύο ομάδων.

Ομαδική ζωγραφική

Η τεχνική αυτή είναι προτιμότερο να έπεται της παράστασης. Οι μαθητές ζωγραφίζουν από κοινού ή σε υποομάδες μια ζωγραφιά που αναπαριστά κάποιο χώρο ή κάποια πρόσωπα της παράστασης ή κάνουν μία αφίσα που σχετίζεται με τη θεματολογία της παράστασης π.χ. μετανάστευση, πρόσφυγας, ξενοφοβία.

Συζήτηση

Ο εκπαιδευτικός ως συντονιστής προωθεί μία συζήτηση όπου θα γίνει ανταλλαγή απόψεων και συναισθημάτων αναφορικά με τις παραστάσεις που είδαν. Προσπαθεί να ενταχθούν στη συζήτηση όλα τα παιδιά.

ε) Ενδυνάμωση

Τα κέικ

Αυτή η δραστηριότητα μπορεί να χρησιμοποιηθεί γενικότερα σε θέματα πρόληψης – προβληματισμού σχετικά με τη διαχείριση του χρόνου, σε διαφορετικό χρόνο απ' αυτόν του εργαστηρίου.

Συνιστώμενος Χρόνος: 35'

Στόχοι

1. Να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές πως περνούν τον χρόνο τους
2. Να προσδιορίσουν προτεραιότητες στον τρόπο που χρησιμοποιούν το χρόνο τους
3. Να αναπτύξουν την ικανότητα να ελέγχουν το χρόνο τους

Μέσα – Υλικά

1. Αντίγραφο από το έντυπο με τους δύο κύκλους (βλ. παρακάτω)
2. Αντίγραφο από τον ημερολογιακό πίνακα (βλ. παρακάτω)

Οδηγίες

Δίνουμε πρώτα το αντίγραφο με τους δύο κύκλους, ένα σε κάθε μαθητή. Εξηγούμε ότι οι κύκλοι συμβολίζουν δύο εξάισια κέικς.

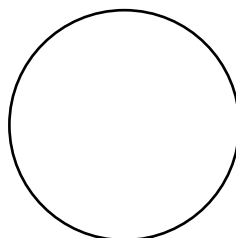
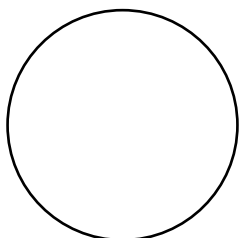
Ζητούμε να χωρίσουν το πρώτο κέικ σε κομμάτια που συμβολίζουν τι τους ευχαριστούν να κάνουν στη ζωή τους ΤΩΡΑ. Έτσι θα κόψουν μεγάλο κομμάτι για κάτι που τους ευχαριστεί πολύ, μικρότερο για κάτι που τους ευχαριστεί πιο λίγο κ.ο.κ. χρησιμοποιούν δικό τους λεξιλόγιο και επιγράμματα ονομάζοντας τα κομμάτια (ουσιαστικά, επιρρήματα, ρήματα κ.λ.π).

Ζητούμε να κόψουν το δεύτερο κέικ. Θα χρησιμοποιήσουν τα ίδια επιγράμματα αλλά τα κομμάτια θα συμβολίζουν το χρόνο που αφιερώνεται σ' αυτά που τους ευχαριστεί και επομένως το κέικ θα χωριστεί διαφορετικά.

Η τάξη χωρίζεται σε ομάδες των 4 ή 5. Στις ομάδες συζητούνται οι ερωτήσεις:

Υπάρχει κάτι που σας ξάφνιασε στους κύκλους σας;

Υπάρχει κάτι που σας ξάφνιασε στους κύκλους των άλλων;

Κέικ ικανοποίησης Τι με ευχαριστεί να κάνω;	Κέικ χρόνου Πόσο χρόνο αφιερώνω σε ότι μ' ευχαριστεί;
---	---

Πίνακας χρόνου

ώρες	12-2	2-4	4-6	6-8	8-10	10-12	12-2	2-4	4-6	6-8	8-10	10-12
ΔΕΥΤΕΡΑ												
ΤΡΙΤΗ												
ΤΕΤΑΡΤΗ												
ΠΕΜΠΤΗ												
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ												
ΣΑΒΒΑΤΟ												
ΚΥΡΙΑΚΗ												

Ερωτηματολόγιο

Πόσο χρόνο έδωσα σε ότι μου αρέσει;

Πόσο χρόνο αφιέρωσα σε ότι δε μου αρέσει;

Έχω σπαταλήσει χρόνο; πώς;

Πόσο χρόνο έδωσα σε ότι νομίζω σπουδαίο;
Χρησιμοποίησα κάποιο χρόνο που περίμενα ή ταξίδευα εποικοδομητικά;
Πόσο χρόνο έδωσα σε προτεραιότητες που εγώ έκανα;
Πόσο οργανωμένος/η ήμουν κάθε μέρα με το να ξέρω τι ήθελα να καταφέρω;
Υπάρχει κάτι που ενώ θα ήθελα να είχε γίνει δεν έγινε επειδή το ανέβαλα για κάποιαν άλλη φορά;
Χρησιμοποίησα κάποιο χρόνο μου με ιδιαίτερη επιτυχία;
Πέρασα κάποιο χρόνο σε συνήθειες ή πράξεις ρουτίνας που θα ήθελα να σταματήσω;
Έχω ανταμείψει τον εαυτό μου για τυχόν καλή χρησιμοποίηση του χρόνου;
Έχω σπαταλήσει το χρόνο άλλων ανθρώπων; Αν ναι, πως;
Βρήκα χρόνο για ξεκούραση;
Έχω αναρωτηθεί συχνά «*Πώς θα μπορούσα να χρησιμοποιήσω καλύτερα το χρόνο μου τώρα;*»

